

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI POMORSKIEGO TOWARZYSTWA FILOZOFICZNO-TEOLOGICZNEGO ZA ROK 2021

Istniejące od 2000 roku Pomorskie Towarzystwo Filozoficzno-Teologiczne za główny cel działalności obrało sobie prowadzenie badań w zakresie myśli filozoficznej, społecznej, kulturowej i teologicznej, a także popularyzowanie wiedzy z tych obszarów. Z takim właśnie ukierunkowaniem związane są realizowane przez Towarzystwo działania. Szczególną wagę przywiązuje ono do organizacji interdyscyplinarnych projektów problemowych, prelekcji, debat, seminariów, konferencji oraz do prowadzenia działalności wydawniczej i publicystycznej.

Cykl internetowych (pandemia) spotkań dyskusyjnych zainaugurowaliśmy już 15 grudnia 2020 roku rozmową z redaktorem Wojciechem Bonowiczem, autorem nowej, obszerniejszej biografii *Tischner. Biografia* (Wydawnictwo Znak). Rozmowę na temat życia i twórczości krakowskiego księdza i profesora oraz okolicznościach powstawania książki poprowadził dr inż. Zbyszek Dymarski.

Z kolei 19 stycznia 2021 roku mieliśmy przyjemność gościć na łączach internetowych dra Krzysztofa Dorosza współautora książki, napisanej z prof. Bartoszem Jastrzębskim, *Listy o wolności i posłuszeństwie*.

Tym razem rozmowę z gościem przeprowadziła dr Maria Urbańska-Bożek.

22 lutego odbyła się debata dotycząca antropologicznych i teologicznych wątków w późnym piarstwie Adama Mickiewicza. Wzięli w niej udział dr Agnieszka Bednarek-Bohdziewicz, autorka książki *Homo capax, capax hominis. Z problematyki antropologicznej w późnej twórczości Adama Mickiewicza*, dr Miłosz Puczydłowski oraz dr Maria Urbańska-Bożek.

9 marca red. Zbigniew Mentzel i dr inż. Zbyszek Dymarski rozmową *Co jesteśmy dłużni Leszkowi Kołakowskiemu?*, inspirowaną książką *Kołakowski. Czytanie świata. Biografia* zamknęli zimową serię debat inicjowanych ważnymi, niedawno opublikowanymi, książkami.

W roku 2021 Pomorskie Towarzystwo Filozoficzno-Teologiczne otrzymało dofinansowanie z Urzędu Miasta Gdańska na projekt przewidujący dwa cykle wykładowe organizowane w ramach *Gdańskich Wykładów Filozoficznych 2021*.

Pierwszy, wiosenny cykl wykładowy, przygotowany pod kierownictwem dra inż. Zbyszka Dymarskiego, zatytułowano *Być człowiekiem w różnych epokach i kulturach*.

Wystąpienia organizowane na platformie zoom były transmitowane poprzez kanał facebookowy Towarzystwa. Ich archiwalne wersje dostępne są na kanale Towarzystwa na You Tube¹. Harmonogram przewidywał siedem wykładów połączonych z dyskusją. Jako pierwszy wystąpił prof. Edmund Kizik, który 15 kwietnia wygłosił odczyt zatytułowany *Gdańszczanina świat realny i wyobrażony w XVII wieku*. Z kolei prof. Wojciech Gajewski 22 kwietnia mówił o *Człowieku na pograniczu epok, między judaizmem a chrześcijaństwem*. Jako trzecia, 29 kwietnia, wystąpiła prof. Katarzyna Mirgos z wykładem *Być człowiekiem, być Baskiem*. Z kolei spotkanie z drem Zbigniewem Landowskim, zatytułowane *Arab, Dualis, czyli zagadka tożsamości*, odbyło się 6 maja. Prof. Marzenna Jakubczak 13 maja wygłosiła prelekcję pt. *Indus, Hindus, hinduista? Jak mówić o mieszkańcach Indii*. Przedostatnie spotkanie, z 29 maja, prof. Tarczycusz Buliński poświęcił *Człowieczeństwu u Indian E'nepá w Amazonii wenezuelskiej*. Cykl zamykało wystąpienie, 10 czerwca, dra inż. Zbyszka Dymarskiego zatytułowane *W poszukiwaniu nowoczesnego Europejczyka*. Omawiany blok wykładowy cieszył się w Internecie dużym zainteresowaniem.

Drugi cykl organizowany w ramach projektu *Gdańskich Wykładów Filozoficznych* poświęcony *Sporowi o kształt chrześcijaństwa w Polsce* miał miejsce jesienią 2021 roku. Opiekunem merytorycznym projektu był dr Szymon Dąbrowski, a partnerami wydarzenia Religioznawstwo Uniwersytetu Gdańskiego. Cykl finansowo wsparł Urząd Miasta Gdańska oraz Gdańskie Religioznawstwo.

Pierwsze trzy prelekcje zorganizowaliśmy w trybie hybrydowym: stacjonarnie w auli Wydziału Historycznego UG oraz w Internecie.

7 października ks. prof. Damian Wąsek, wykładem na temat *Teologicznych propozycji terapii na kryzys Kościoła*, zainaugurował prezentowany blok spotkań. Jako kolejny wystąpił dr Sebastian Duda, który swojemu wykładowi nadał wymowny tytuł *Apokalipsa i apostazja, czyli komu zbawienie wciąż jeszcze jest potrzebne*. 18 listopada dr Szymon Dąbrowski mówił o sporze, jaki ma miejsce między tradycyjną a współczesną koncepcją edukacji religijnej w Polsce. Z kolei dr Monika Humeniuk mówiła o ortodoksji i herezji w pedagogice religii. W wykładzie dużo miejsca poświęciła chrześcijańskiemu anarchizmowi Jacquesa Ellula. W innym duchu utrzymany był wykład *O możliwościach zachowania i odnowy tradycji katolickiej. Krótkie studium dróg polskich* wygłoszony przez dr Justynę Melonowską. Cykl zamknęło wystąpienie prof. Józefa Majewskiego zatytułowane *Strajk kobiet a przyszłość chrześcijaństwa w Polsce*.

28 kwietnia 2021 roku miało miejsce sympozjum metodologiczne zatytułowane *Badania naukowe w epoce post-prawdy*. Pomorskie Towarzystwo Filozoficzno-Teologiczne było jego współorganizatorem. Natomiast 9 października 2021 roku odbyła się Pierwsza Międzynarodowa Konferencja Hiszpańskiej Myśli Filozoficzno-Religijnej. Towarzystwo objęło nad nią patronat.

W kwietniu 2021 roku Towarzystwo przygotowało opinię na temat propozycji zmian w programie studiów filozoficznych na Uniwersytecie Gdańskim.

W roku 2021 ukazały się kolejne dwa numery półrocznika „Karto-Teka Gdańska”

¹ Można na niego wejść również poprzez stronę: <https://www.ptft.pl/>.

czasopisma wydawanego przez PTFT. Temat wiodący numeru 1(8)/2021 „Karto-Teki” zamknęliśmy w tytule *Duchowość dominikańska wobec wyzwań współczesności*. Redaktorkami tomu były prof. Elżbieta Mikiciuk oraz dr Maria Urbańska-Bożek.

W numerze podstawowy dział („Artykułów”) otwiera wstęp jednej z redaktorek prof. Elżbiety Mikiciuk OPs: *Contemplare et contemplata aliis tradere, czyli duchowość dominikańska*. Pierwszym z artykułów zamieszczonych w tym dziale jest tekst prof. Piotra Sikory pt. *Nic specjalnego. Mistrz Eckhart i człowiek, który nie ma czasu*. Po nim w kolejności opublikowane zostały artykuły o. prof. Tomasza Gałuszki OP, *Teologia zachwyty według św. Tomasza z Akwinu*; o. dra Grzegorza Chrzanowskiego OP, *Teologia mistyczna o. Joachima Badeniego*; o. dra Hieronima Kaczmarka OP, *Troska świeckich o Kościół. Inspiracje i pouczenia św. Katarzyny ze Sieny*; o dra Michała Mrozka OP, *Wzajemne warunkowanie cnót intelektualnych i moralnych w Summie teologii św. Tomasza z Akwinu (Ia-IIae, q. 58, a. 4-5)*; oraz o. mgra Piotra Freya OP, *Jedyny uczony z przydomkiem „Wielki”. Albert Wielki a relacje między wiarą i nauką*.

W sekcji „Polskie archiwum humanistyczne – Wizerunki”, znalazł się esej recenzencki prof. Pawła Horodeckiego będący próbą rozjaśnienia filozofii przypadku Michała Hellera. Dział dopełnia *Bibliografia prac profesora Michała Hellera (wybór)*, opracowana przez dr Marię Urbańską-Bożek.

W części „Varia” znajdują się dwa artykuły. Pierwszy z nich to *Słabość i moc myślenia (część 2)*, tekst stanowiący drugą część niepublikowanego jak dotąd wprowadzenia do *Filozofii wolności* Rudolfa Steinera pióra zmarłego 18 marca 2021 roku – prof. Jerzego

Prokopiuka. Prof. Prokopiuk tekst ten zadekował swoim uczniom: Sebastianowi Zielińskiemu, Alanowi Migoniowi, Maxowi Radzikowskiemu, Piotrowi Molendzie, Rafałowi Gogaczowi oraz Tomaszowi Namocie. Opracowania redakcyjnego maszynopisu dla „Karto-Teki Gdańskiej” podjął się dr Michał Wróblewski. Drugi zamieszczony w tym dziale tekst wyszedł spod pióra prof. Walentyny Dianovej. Nosi on tytuł *Kwestia polska w ujęciu intelektualistów rosyjskich XIX i początku XX wieku*. Warto w tym miejscu dodać, iż prof. Dianova zgodziła się dołączyć do składu Rady Naukowej „Karto-Teki Gdańskiej”. Pani Profesor pracuje w Katedrze Kulturologii, Filozofii Kultury i Estetyki Instytutu Filozofii Petersburskiego Uniwersytetu Państwowego. Jest współpracowniczką naukową Interdyscyplinarnego Centrum Badań Europejskiej Myśli Społecznej Instytutu Socjologii Rosyjskiej Akademii Nauk. Jest autorką wielu publikacji z zakresu filozofii sztuki, teorii i filozofii kultury. Interesuje się również polską myślą filozoficzną i społeczną.

W części „Recenzje i polemiki” znalazły się trzy omówienia: dra Michała Wróblewskiego, *Zwięzła podróż do źródeł „gruntu”, komentująca książkę Bernarda McGinna, *Mistyczna myśl Mistrza Eckharta: człowieka, przed którym Bóg niczego nie skrył*, w przedkładzie Sebastiana Szymańskiego (Wydawnictwo UJ, Kraków 2009); dr Marii Urbańskiej-Bożek „*Na prawo most, na lewo most, a dołem Wisła płynie...*”, czyli o życiu „nad płaską kałużą”, odnoszące się do monografii Jacka Breczki, *W poszukiwaniu lewego brzegu (szkice z filozofii polskiej XX wieku)* (wydanej na płycie CD-ROM, ISBN 978-83-958710-7-8, Białystok 2020). Z kolei dr Małgorzata Obrycka zdała relacje z III Sympozjum*

Metodologiczno-Problelowego pod tytułem *Badania naukowe w epoce postprawdy*, które odbyło się w formie online 28 kwietnia 2021 roku.

Omawiany numer półrocznika ukazał się również w wersji papierowej.

Numer 2(9)/2021 „Karto-Teki Gdańskiej” nosi tytuł *Człowiek w różnych kulturach i epokach*. Redaktorami prowadzącymi numeru są dr Agnieszka Bednarek-Bohdziewicz oraz dr inż. Zbyszek Dymarski. Zbiór tekstów, poświęconych zagadnieniom tożsamości osobowej w kontekście kulturowym, otwiera wstęp redaktorów tomu: *Pytając o tożsamość człowieka w perspektywie historii i kultury*. Pierwszy artykuł, którego autorem jest prof. Wojciech Gajewski, porusza kwestie związane z zagadnieniem tożsamości religijnej pierwszego pokolenia chrześcijan, którzy swój judaizm poszerzyli o przekonanie, że Jezus z Nazaretu jest zapowiadany przez proroków Mesjaszem Izraela. W kolejnym z tekstów o tożsamości Gdańszczan w XVII wieku pisze obszernie prof. Edmund Kizik. Z kolei prof. Katarzyna Mirgos poświęca swój tekst kulturze i językowi Basków, zamieszkujących zachodni kraniec Europy. Natomiast dr Zbigniew Landowski odnosi się w swoim artykule do trudności w definiowaniu pojęć ‘Arab’, ‘arabskość’ i ‘arabski’. O specyficie bycia Indusem i Hindusem (i o różnicach między nimi) wypowiada się prof. Marzenna Jakubczak. A o sposobie pojmowania człowieczeństwa przez zamieszkujących Amazonię wenezuelską Indian E’ñepá pisze prof. Tarczycjusz Buliński.

Dział „Polskie archiwum humanistyczne – Wizerunki” poświęciliśmy zmarłemu, w sierpniu 2021 roku w Gdańsku, doktorowi Michałowi Woronieckiemu. Był on

wybitnym znawcą myśli Henryka Elzenberga oraz redaktorem dwóch tomów jego pism. Zarys biografii Michała Woronieckiego, napisany przez dra Jacka Hałasza, został oparty na materiałach źródłowych. Autor ukazuje aspekty drogi życiowej i zawodowej, pracy naukowo-dydaktycznej oraz aktywności społecznej zmarłego filozofa. Uzupełnieniem dla biografii jest wykaz prac naukowych gdańskiego myśliciela: *Michał Woroniecki – bibliografia (chronologicznie)* również w opracowaniu dra Jacka Hałasza. Tekst trzeci zatytułowany *Michał* to wspomnienie przywołane przez dra Andrzeja Czazarego Leszczyńskiego, wieloletniego przyjaciela Michała Woronieckiego.

„Varię” tego numeru „Kareto-Teki” punktuje angielszczyzny tekst mgr Hanny Lubowicz, *Preliminary Outline of the Chosen Examples of Secondary Literature Exploring Possible Affinities as Regards the Approach to Image-Language Relationship in the Theories of Wittgenstein and Lacan*.

„Recenzje i polemiki” to ostatni z rozdziałów tego numeru „Karto-Teki Gdańskiej”. Prof. Aleksander Bobko w tekście *Ingarden odczytuje Kanta* omawia wydane w 2021 roku (przez Wydawnictwo Marka Derewieckiego) *Lwowskie wykłady o Krytycyzmie Kanta z roku akademickiego 1935/36*. Wykłady z manuskryptu przeczytali, przepisali i opracowali, wstępem oraz komentarzami opatrzyli Radosław Kuliniak i Mariusz Pandura. Z kolei dr Grzegorz Lewicki w omówieniu *Cywilizacja cyfrowa i talenty AI. Niemiecki ekonomista wskazuje drogę rozwojową dla Trójmorza* komentuje książkę Gunnara Heinsohna *Walka o najzdolniejszych. Wpływ kompetencji i kształcenia na sukces społeczeństw*, wydaną przez Instytut Zachodni w Poznaniu w 2021 roku.

Natomiast mgr Małgorzata Dubasiewicz w tekście *Raj na ziemi i na tamtym świecie* omawia publikację Jeana Delumeau'a *W poszukiwaniu rajów*. Książka ukazała się w przekładzie Agnieszki Kuryś w Oficynie Wydawniczej Volumen w 2020 roku.

Numer zamyka *Sprawozdanie z działalności Pomorskiego Towarzystwa Filozoficzno-Teologicznego za rok 2021*, przygotowane przez dra inż. Zbyszka Dymarskiego i dr Marię Urbańską-Bożek.

W roku ubiegłym „Karto-Teka Gdańska” znalazła się w wykazie czasopism naukowych i materiałów recenzowanych z konferencji międzynarodowych MEiN i otrzymała 20 punktów.

Warto dodać, iż „Karto-Teka Gdańska” jest indeksowana w następujących bazach:

- European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH Plus),
- The Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers,
- Index Copernicus,
- Most Wiedzy

W roku ubiegłym – chcąc wejść na poziom zbliżony do najwyższych punktowanych czasopism naukowych, jak i sprostać procedurom ewaluacyjnym baz naukowych – zmodernizowaliśmy stronę internetową „Karto-Teki Gdańskiej”.

W roku 2021 PTFT objęło patronatem następujące tytuły wydane nakładem Wydawnictwa Marek Derewiecki: Alan z Lille, *Reguły teologii*, przekład, wprowadzenie i komentarze Andrzej P. Stefańczyk; Ernst Cassirer, *Język i mit. Przyczynek do zagadnienia imion bogów*, przekład, wstęp i opracowanie Przemysław Parszutowicz; Roman W. Ingarden, *Lwowskie wykłady o Krytycyzmie Kanta z roku akademickiego 1935/36*, wykłady z manuskryptu przeczytali, przepisali

i opracowali, wstępem oraz komentarzami opatrzyli Radosław Kuliniak i Mariusz Pandura; Søren Kierkegaard, *Dzienniki NB 31 – NB 36*, wstęp i przekład Antoni Szwed; *Korespondencja Romana Witolda Ingardena z Władysławem Tatarkiewiczem*, przepisali i opracowali, wstępem oraz komentarzami opatrzyli Radosław Kuliniak i Mariusz Pandura; Radosław Kuliniak, Mariusz Pandura, Łukasz Ratajczak, *Filozofia po ciemnej stronie mocy. Krucjaty marksistów i komunistów polskich przeciwko Lwowskiej Szkole Filozoficznej Kazimierza Twardowskiego. Część III: Ostateczne starcie*; Stanisław Lisiecki, *O Platonie, Arystotelesie i o sobie samym*; Władysław Tatarkiewicz, *Dzienniki. Lata 1960–1968*, t. 2, z rękopisów odczytali i przepisali, wstępem i biografią filozofa poprzedzili Radosław Kuliniak, Mariusz Pandura i Łukasz Ratajczak; Alfred North Whitehead, *Proces i rzeczywistość. Esej kosmologiczny. Wykłady Gifforda wygłoszone na Uniwersytecie w Edynburgu w sesji 1927–1928*, przekład Piotr Staroń. Pod patronatem Towarzystwa w Wydawnictwie Uniwersytetu Gdańskiego wyszła także książka *Człowiek i miasto. Gdańsk i inne przestrzenie*. Tom, będący zbiorem artykułów poświęconych antropologii miasta, wyszedł pod redakcją Katarzyny Szalewskiej oraz Zbyszka Dymarskiego. W roku 2021, pod patronatem Towarzystwa, ukazała się także praca Szymona Dąbrowskiego *Myslenie filozoficzne w edukacji religijnej. Spór Józefa Tischnera z polskim tomizmem w perspektywie pedagogiczno-religijnej*. Książkę tę opublikowało Wydawnictwo Adam Marszałek.

Szczegółowo z wszystkimi wydarzeniami organizowanymi przez Towarzystwo zapoznać się można na stronach: www.ptft.pl oraz: <https://www.facebook.com/PomorskieTowarzystwoFilozoficznoTeologiczne>.